

Kultur & nöje

En gåramålare av i dag kan man kalla Pereric Öberg när han tillsammans med helikopterns pilot far omkring och fotograferar olika byggnader. Men det måste vara bra väder annars är det ingen idé att lyfta, bilderna måste vara perfekta för att vara säljbara. Han har varit på företaget i 26 år och är nu ägare till detsamma.

Pereric Öberg på Svenska Aero-Bilder AB förvaltar ett enormt kulturarv, i arkivet finns inte mindre än fem miljoner bilder på olika gårdar, villor på landsbygden och företagsbyggnader i hela landet.

– Vi firar 40-årsjubileum i år, säger vd Pereric Öberg som just nu befinner sig runt Eksjö för att ta färskna bilder från en helikopter.

Fem miljoner bilder på gårdar – enormt kulturarv

EGENTLIGEN KAN man tala om Pereric Öberg om en gåramålare fast det sker med modern teknik som helikopter och kamera.

– Varje morgon undrar jag hur värdet blir och det är inte många dagar som det är perfekt, säger Öberg. Nu är jag här i Eksjö och inte kunnat gå upp en enda gång.

Det kan tyckas vara jättehäftigt att fara omkring i en helikopter, som är av typen Hughes/Schweizer 300 och fotograferar olika byggnader men så är det inte. Förutom att det helst ska vara blå himmel måste fastigheterna fotograferas från ett visst håll och i många fall fordras det att man snurrar några varv runt dem för att finna rätt vinkel.

– Det är ju inte säkert att ladugård och uthus kommer med när man fotograferar boningshuset från framsidan.

LJUDNIVÅN ÄR HÖG i helikoptern och kommunikationen mellan fotograf och pilot sker via mikrofon och hörlurar. Fotograferingen sker analogt med Pentaxkameror av typerna 645 och 67 i mellanformat, det vill säga 6 x 4,5 centimeter men även formatet 6 x 7 centimeter förekommer.

– Det normala är att vi använder en bild av varje gård, eftersom det handlar om 30 000 årligen skulle det annars bli ohanterligt att ha för många.

Att gå över till digital teknik är det inte tal om, det är negativ färgfilm som gäller. Företaget, som är beläget i Enköping på Gesällgatan, har ett eget laboratorium, montering och inramning sker också där. Negativen förvaras i ett skyddsrum och här finns ett

När inte Pereric Öberg kan vara i luften far han omkring och säljer de nytagna bilderna. Men han kan också ta fram gamla ur arkivet i Enköping, där finns inte mindre än fem miljoner stycken!

Gåramålarna förskönade verkligheten

ORDET gåramålning myntades så sent som 1970 och avser de tidigaste målningarna av gårdarna, alltså mellan slutet av 1880-talet till och med 1930-talet.

Målningarna var naiva och detaljrika. Ofta hade de ett felaktigt utvecklingsperspektiv för att så mycket som möjligt skulle komma med.

Även om kyrkan eller järnvägen fanns en bit bort lades

det till i målningen. Ofta förskönades det också en hel del.

Trädgårdarna blev vackrare än i verkligheten, man lade till flaggstänger, staket och träd.

På nästan alla gåramålningar är det sommar med blå himmel och vita moln trots att många av målarna livnärde sig på detta året om. De blev oftast inhysta på gårdarna och fick kost och logi som betalning för målningen, i undan-

tagsfall en liten slant.

Många av dem hade ett borgerligt yrke men drog ut i tiderna av arbetslöshet. De flesta var heller inte skolade inom måleri.

I Småland arbetade bland andra en man vid namn Arvid Lindoff och han uppges ha fått utbildning i Oslo. Men efter hans död 1947 sa änkan att han var självlärd. Från 1913 var han verksam i Småland,

företrädesvis i de södra delarna.

De kringvandrande gåramålarna har med sina tusentals målningar bidragit till att ge flera generationer svenskar en uppfattning om hur landskapet och bebyggelsen såg ut från slutet av 1800-talet till 1930-1940-talen.

Många gårdar och byar är borta, husen har byggts till och om. Höga silos och stora

lädliknande skjul för mastodontiska lantbruksmaskiner har tillkommit som nya inslag i bebyggelsen.

De senaste decennierna dokumenteras detta från luften av bland andra Pereric Öberg på Svenska Aero-Bilder AB i Enköping.

Även det en stor kulturgärning.

Göran Engström

En gåramålning av Carl Gustaf Pettersson som var verksam i Västergötland runt 1900. Dessa målare förskönade gärna och det är knappast troligt att denna gård såg ut på detta sätt i verkligheten.

Bild: EMIL FREDIN, SVENSKA AERO-BILDER
Flygfoto ersatte gåramålarnas alster och nu fick man på ett helt annat sätt en helhetsbild av gården. Det här är Annans fem kilometer söder om Sävsjö.

Darin släpper ny skiva i höst

DARIN ÄR på gång med en ny skiva. Den 28 september släpps den ännu så länge obetitlade uppföljaren till debutplattan. Och den här gången kan de unga fansen räkna med en mer personlig touche på skivan. Darin har nämligen skrivit flera av låtarna själv och tycker att plattan bättre speglar hans eget jag.

– Jag kunde stå för min förra skiva också, men den var så bred. På den nya är det samma genre som förut, men en annan del av den, mer pop och r&b. Det är mer av mig själv, säger han.

Första singeln släpps i början av september. Darin tror också att det kan vara läge för en turné i höst om plattan tas emot väl. God träning har han fått under sommaren då han har varit ute och turnerat tillsammans med veteranerna Magnus Ugglö och Lena Philipsson.

(PM)

Nutley tillbaka på danshaken

COLIN NUTLEY ÄR tillbaka på danshaken igen. 15 år efter "Black Jack" börjar han filmen "Heartbreak Hotel" – en tragikomisk berättelse om två medelålders kvinnors liv efter skilsmässan. Huvudrollerna spelas av Helena Bergström och Maria Lundqvist.

Att Nutley, efter utflykten till sitt gamla hemland England i "Queen of Sheba's pearls", ännu en gång söker sig till miljöerna på danshaken är naturligt, menar han.

– Det är ju dit, till danshaken och barerna, som man

går om man är en fränksild kvinna som vill gå vidare med sitt liv och, med lite tur, möta sin andra eller tredje man, säger han till Sydsvenskan.

Filmen spelas in i Stockholm och Bergström och Lundqvist får sällskap av bland andra Claes Månsson, Johan Rabaeus och Marie Robertson. Ledmotivet står Jill Johnson för. Hon ska spela in en cover på Elvislåten "Heartbreak Hotel", i en "långsam och sugande version".

(PM)

Jerry Lee Lewis hem stängs för besökare

ROCKSTJÄRNAN Jerry Lee Lewis hem kommer inte längre att vara öppet för besökare, rapporterar AP. Han köpte den 15 rum stora villan 1973 och den har varit en populär turistattraktion det senaste årtiondet. Men efter skilsmässan med frun Kerrie McCarver Lewis har huset varit stängt i drygt ett år.

– Det är en privat bostad nu och vi har inga planer på att öppna upp huset för allmänheten igen, sade Jerry

Lewis dotter Phoebe i en intervju.

Trots att huset inte kommer att öppnas för allmänheten ska det fortfarande listas som en turistattraktion.

– Turister har hört mycket om den stora bilsamlingen och den pianoformade poolen, så även om de inte är tillättna att gå in i huset är de fortfarande åka förbi, säger Kim Terrel på stadens turistråd.

(PM)

Madonnas nya låtar testade på klubbar

MADONNAS NYA platta "Confessions on a dancefloor" släpps inte förrän den 15 november. Men redan i sommar har flera av låtarna kunnat höras på klubbar i Europa, skriver Rolling Stone. Den brittiske producenten och dj:n Stuart Price (Dj Jacques Lu Cont), som samarbetar med Madonna, har nämligen testat hur materialet fungerar på dansgolvet.

– Du kan jobba med en låt

i tolv timmar, men jag garanterar att tio sekunder efter att du har satt på den på en klubb vet du om den funkar eller inte. De här låtarna har testats på ovetande offer över hela Europa, säger Stuart Price.

"Confessions on a dancefloor" är Madonnas tionde studioalbum. Första singeln blir synth-disco-låten "Hung up".

(PM)

DET HÄNDER I DAG

FILM/TEATER

"Världarnas krig" på Saga i Vetlanda kl 19.30. Fr 11 år.

"Mr & Mrs Smith" på Grand, Vimmerby kl 19.30. Fr 11 år.

"Sin City" på Terrassen, Vimmerby kl 19.30. Fr 15 år.

MUSIK

Sommarkyrka i Fröderyd, kl 19 musik och sång med Christina och Ingvar Ljung.

UTSTÄLLNINGAR

Basutställningar på Eksjö museum kl 10-17:

Smålands militärhistoriska museum, Albert Engström och Småland, och Eksjö genom seklerna.

Eksjömöbler under 1900-talet på Eksjö museum kl 10-17.

KAOS är en grupp konstnärer från Österlen som ställer ut på Eksjö museum kl 10-17.

Pia Kortell Bergmark, "Poesi i textil" i NBV-loken, Eksjö kl 10-16.

Linnéa Olofsson ställer ut sin konst på Emilkraften i Mariannelund kl 11-17.

Fotoutställare på Café Nydala. Mattias Bokinge, Hagshult och Magnus Andersson, Vaggeryd ställer ut "Svartvit" kl 11-18.

Dock- & Leksaksmuseum i Nävelsjö skola, även nostalgibutik och second-hand-butik, café kl 13-17.

ALLMÄNT

Ekologisk trädgård under 600 år, Fobos trädgård, Kvarnarp, Eksjö, öppen dygnet runt.

Stadsvandring i Eksjö kl 15. Från Turistbyrån.

Natur- o kulturguidning på Aneby-Hus, Aneby kl 18.30. Anmälan.

Grillutflykt med häst o höskrinna från Movänta camping, Hult kl 18. Boka gärna senast kl 16.

Cykeltrim, 30 kontroller mellan Nässjö och Ormaryd. Startpaket i Nässjö turistbyrå och Ormaryds Livs. Arr: Ormaryds IF.

Sjön Sommen naturum, Torpön, kl 13-16 och "Café Torpöboden" öppet kl 13-17.

Tips till "Det händer i dag" ska vara redaktionen tillhanda skriftligen senast kl 8 tre vardagar före publiceringsdag. Tidningen förbehåller sig rätten att göra ett urval. Faxe på 0381-122 15 eller skriv till "Det händer i dag", Box 261, 575 23 Eksjö.

Beatles spelar Stonesmusik

En ny film som visar Beatles spela Rolling Stones låtar ska snart släppas, rapporterar BBC News. Beatlesmedlemmarna George Harrison och Ringo Starr blev filmade när de spelade "Jumping Jack flash" inför en konsert i New York 1971. Materialet ska släppas på dvd i oktober, tillsammans med resten av konserten. (PM)

Sista året för Ozzy som stjärna på Ozzfest

Den gamle hårdrockveteranen Ozzy Osbourne har bekräftat att detta blir sista året som han är ett av de stora dragplåsterna på sin egen rockfestival Ozzfest.

– Efter tio år har Ozzfests namn och rykte blivit etablerat. Det är dags för mig att gå vidare och göra andra saker, säger Ozzy Osbourne till Billboard.

Ända sedan Ozzfest startade 1996 har Ozzy Osbourne avslutat festivalen, antingen som soloartist eller tillsammans med Black Sabbath. Han ska vara med på den ambulanderande festivalen även nästa år, men framträder bara i några av de städer man stannar i. (PM)

Clinton får egen cd

USA:s före president Bill Clinton har satt samman en cd med sin favoritmusik, uppger nyhetsbyrån AP. Cdn är den första i en planerad serie med Clinton-favoriter. På den elva låtar långa skivan ingår bland andra "My one and only love" med John Coltrane, "Harlem Nocturne" med David Sandborn och "I wish I knew how it would feel to be free" med Nina Simone. Om en månad kommer cd-skivan att finnas till försäljning. (PM)

Hör av dig!

ÄR DET något som du tycker vi borde skriva om?

SKICKA E-POST till goran.engstrom@smt.se eller ring på tel 0381-132 00. Du kan också skriva under adress: Smålands-Tidningen, Box 261, 575 23 Eksjö.